

Crna Gora

Ministarstvo pravde

*Završni izvještaj
o realizaciji Akcionog plana
za sprovođenje Programa razvoja
alternativnog rješavanja sporova
2019-2021*

Jul 2022. godine

Sadržaj

I Uvodni rezime.....	3
II Informacije o napretku u postizanju strateških i operativnih ciljeva (status indikatora uspjeha).....	8
III Tabela za izvještavanje za poslednju godinu sprovođenja strateškog dokumenta.....	13
IV Evaluacija.....	33
V Planirana i utrošena sredstva.....	35
VI Preporuke za naredni period.....	35

UVODNI REZIME

Jedan od ciljeva iz Srednjoročnog rada Vlade 2018-2020 u okviru strateškog prioriteta 2 - Crna Gora - država vladavine prava dobrog upravljanja je rad na poboljšanju pristupa pravdi građanima i pravnim subjektima primjenom alternativnih načina rješavanja sporova, kako bi se postigao veći nivo efikasne i pravovremene zaštite građana i pravnih subjekata. Shodno tome, donijet je Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova, sa Akcionim planom za implementaciju programa razvoja alternativnog rješavanja sporova (2019-2021). Za svaku godinu tokom trajanja Akciobnog plana, sačinjavani su relevantni izvještaji u kojima su prikazani najvažniji rezultati ostvareni u izvještajnom periodu.

Akcioni plan za implementaciju Programa alternativnog rješavanja sporova je sadržao 5 operativnih ciljeva:

1. Unapređenje zakonodavnog okvira i dalji razvoj (posredovanja) medijacije i drugih načina alternativnog rješavanja sporova (ARS) u skladu sa međunarodnim standardima
2. Unaprijeđenje kapaciteta Centra za posredovanje i njegovo prerastanje u Centar za alternativno rješavanje sporova
3. Jačanje stručnih kompetencija posrednika/medijatora
4. Unapređenje informisanosti javnosti o posredovanju i drugim alternativnim načinima rješavanja sporova
5. Kreiranje sistema upravljanja predmetima u vezi sa postupcima posredovanja/ medijacije

Sagledavajući postignute rezultate u odnosu na realizaciju planiranih aktivnosti iz AP za 2021. godinu (posljednja godina izvještavanja), od ukupno 25 planiranih aktivnosti na nivo svih operativnih ciljeva realizovano je 13 aktivnosti, djelimično realizovano je 8, dok su 4 aktivnosti ostale nerealizovane. Što znači, da je od ukupnog broja planiranih aktivnosti realizovano 52%, djelimično 32%, a 16% aktivnosti je ne realizovano.

U okviru operativnog cilja 1 **Unapređenje zakonodavnog okvira i dalji razvoj medijacije i drugih načina alternativnog rješavanja sporova**, planirano je 12 aktivnosti. Od toga je realizovano 7, djelimično realizovano 3, dok su 2 aktivnosti ostale nerealizovane. Centru za ARS, što se moglo zaključiti na osnovu statističkih podataka iz Izvještaja Centra za 2021. godinu na medijaciju upućeno ukupno 7.297 predmeta, od toga je od strane osnovnih sudova upućeno 1.191 predmeta, dok je po predlogu stranaka upućeno 6.106 predmeta. Upoređujući podatke iz 2021. godine sa podacima iz 2020. godine, uočeno je, da je u 2021. godini upućeno 104% više predmeta. Prije pokretanja postupka pred sudom, Centru je upućeno 296% više predmeta, 87% je više završenih predmeta, a 3,7% je više predmeta u kojima je zaključeno poravnanje u odnosu na 2020. godinu. Povećanju informisanju javnosti i transparentnosti rada Centra doprinijelo je redovno ažuriranje sajta, facebooka i instagrama Centra za ARS, kao i niz drugih aktivnosti, „Nedelja medijacije“

U okviru operativnog cilja 2. **Unaprijeđenje kapaciteta Centra za posredovanje i njegovo prerastanje u Centar za alternativno rješavanje sporova** planirana je realizacija 1 aktivnosti, koja je djelimično realizovana, jer Centar nije raspolagao sa dovoljno finansijskih sredstava za realizaciju redovnih aktivnosti iz nadležnosti Centra, propisane Zakonom o ARS-u.

U okviru operativnog cilja 3. **Jačanje stručnih kompetencija posrednika/medijatora**, planirana je realizacija ukupno 6 aktivnosti. Uspješno su realizovane 3 aktivnosti, dok su 3 aktivnosti djelimično realizovane, nerealizovanih aktivnosti nije bilo. S tim u vezi, Centar za alternativno rješavanje sporova je

u izvještajnom periodu izradio Analizu potreba za sprovođenjem obuka medijatora, na čijoj osnovi je izrađen Godišnji plan obuke za medijatore, na osnovu kojeg su organizovane 2 bazične i 8 naprednih obuka za medijatore. Postupak evaluacije rada medijatora je djelimično realizovan, s obzirom na situaciju sa Covidom 19 i usvajanjem Metodologije za praćenje i ocjenjivanje kvaliteta rada medijatora u martu 2021. godine, koja je urađena uz ekspertsku podršku Savjeta Evrope.

Realizacijom planiranih aktivnosti edukovani su novi medijatori u građanskim sporovima iz svih crnogorskih opština (ukupno 32 medijatora). Unaprijeđene su stručne kompetencije medijatora organizovanjem naprednih/specijalizovanih obuka za medijatore, najčešće u saradnji sa međunarodnim partnerima (Njmačka fondacija za međunarodnu pravnu saradnju, Međunarodna organizacija za razvoj prava (IDLO), Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) i Savjet Evrope), na kojima uzelo učešće 406 učesnika. Obezbeđivanjem uslova za evaluaciju rada medijatora izradom jedinstvenog dokumenta u regionu Metodologije o praćenju i ocjenjivanju rada medijatora u Grnoj Gori, koja se ne posmatra kao mehanizam kontrole kvaliteta, već prvenstveno služi kao profesionalna podrška medijatorima i predlaže sveobuhvatan pristup evaluaciji koji omogućava kombinovanu primjenu različitih metoda evaluacije. Primarni fokus ovog pristupa je na učenju i razvoju vještina medijatora, a ne na kontroli, odgovornosti i kritičkom prosuđivanju njihovog rada. Posebna prednost ovog sveobuhvatnog pristupa evaluaciji temelji se na očekivanju da će isti podstaći bolja zapažanja i objektivne ocjene rada medijatora u Crnoj Gori.

U okviru operativnog cilja **4. Unapređenje informisanosti javnosti o posredovanju i drugim alternativnim načinima rješavanja sporova** planirana je realizacija ukupno 5 aktivnosti. Uspješno su realizovane 2 aktivnosti, 1 aktivnost je djelimično realizovana, dok su 2 ostale ne realizovane. Iste su, prevashodno, podrazumijevale povećanje informisanosti građana i stručne javnosti o medijaciji i drugim načinima alternativnog rješavanja sporova, shodno izradjenom šestomjesečnom programu kampanje o medijaciji. Nakon transformacije u Centar za alternativno rješavanje sporova, izrađen je novi sajt Centra za ARS, koji se redovno ažurira. Pokenuta je facebook i instagram stranica Centra. Svi edukativni skupovi su korišćeni za promociju alternativnih načina rješavanja sporova i podsticanje njihove primjene, kao i okrugli stolovi sa pojedinim akterima u postupku medijacije, osiguravajuća društva, lokalne samouprave i srednja i mala preduzeća. Implementacijom aktivnosti planiranih u okviru pomenutog cilja postignuti su rezultati, koji se odnose na povećanje nivoa informisanosti građana i privrednih subjekata o institutu medijacije i prednostima u odnosu na sudski postupak, što je prevenstveno mjerljivo kroz upoređivanje broja predmeta koji su upućeni Centru za ARS na medijaciju od strane sudova i građana u odnosu na predhodne godine. Sprovođenjem obuka za sudije i svakodnevnom komunikacijom sa Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa i advokatima, povećan je nivo informisanosti pomenutih aktera u medijaciji o institutu medijacije. Organizovani su edukativni sastanci sa sudijama, lokalnom upravom, osiguravajućim društvima, malim i srednjim preduzećima.

U okviru operativnog cilja **5. Kreiranje sistema upravljanja predmetima u vezi sa postupcima posredovanja** planirana je 1 aktivnost koja je realizovana, a odnosi se na redovno ažuriranje elektronske baze podataka o spovedenim postupcima alternativnog rješavanja sporova i sačinjavanje izvještaja zasnovanog na evidencijama, dok aktivnost koja se odnosi na formiranje elektronske baze podataka u okviru novog informacionog sistema (PRIS) nije realizovana.

Realizacijom aktivnosti u okviru ovog operativnog cilja unaprijeđen je sistem efikasne procedure za upravljanjem i upućivanjem predmeta na medijaciju, a formiranjem baze podataka u okviru informacionog sistema (PRIS) biće omogućeno statističko praćenje i uvid u predmete medijacije.

Osvrtom na sprovođenje Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova u 2019 i 2020. godini, posmatrano kroz godišnje izvještaje urađene za te godine, moglo se zaključiti, da je u 2019.

godini realizovano 47 aktivnosti, što je predstavlja 88% od ukupnog broja dospjelih aktivnosti, 4 aktivnosti su djelimično realizovane ili 7, 55%, dok su ostale 2 aktivnosti ne realizovane ili 3,77%. Upoređujući podatke o broju upućenih predmeta na medijaciju i broju zaključenih sporazuma u odnosu na 2018. godinu, konstovano je, da je 13% više predmeta od strane sudova upućeno na medijaciju, dok je za 123% više predmeta u kojima je postignut sporazum.

Prema podacima iz Godišnjeg izvještaja o realizaciji AP za sprovođenje Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova za 2020. godinu, planirana je realizacija 37 aktivnosti, od čega je realizovano 24, odnosno 64,86%, 6 aktivnosti nije realizovano, odnosno 16,21% , dok je djelimično realizovano 7, odnosno 18, 91%. Pojedine aktivnosti planirane za 2020. godinu nijesu realizovane zbog pandemije sa COVID 19 i izostanka finasijske podrške međunarodnih partnera, kao i nedovljno raspoloživih finasijskih sredstava Centra, a to se odnosilo na realizaciju programa školske medijacije i edukacije za studente pravnih fakulteta. Iz Izvještaja Centra za ARS, uočeno je da je u 2020. godini 87% više predmeta upućeno je na medijaciju, u odnosu na 2019. godinu, dok je 51% je više predmeta u kojima je postignut sporazum.

Posmatrajući realizaciju Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova za sav period trogodišnjeg sprovođenja, može se zaključiti da je realizacija na zadovoljavajućem nivou. Za istaći je, da da su ostvareni najvažniji rezultati, i to: u skladu sa međunarodnim standardima donijet je Zakona o alternativnom rješavanju sporova („Službeni list CG” , broj 77/20), kojim se uredila primjena alternativnog rješavanja sporova u svim za to pogonim oblastima. Pored ovog zakona donijeti su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku i Izmjene i dopune Porodičnog zakona, kao i podzakonski akti: Uredba o visini nagrade za rad i naknade troškova medijatora i evaluatora; Pravilnik o Programu obuke za evaluatore/evaluatorke spora; Pravilnik o Programu obuke za medijatore/ medijatorke; Pravilnik o obrascu licence za rad medijatora/medijatorke; Pravilnik o obrascu licence za rad evaluatora/evaluatorke. Obrazovan je Savjet za alternativno rješavanje sporova za podsticanje daljeg razvoja medijacije i drugih alternativnih načina rješavanja sporova. Donijet je novi Etički kodeks za medijatore koji je usklađen sa međunarodnim standardima. Usvojena je Metodologija za praćenje i ocjenu rada medijatora. Izmijenjen je Sudski poslovnik u dijelu uspostavljanja efikasnih procedura za upućivanje predmeta na medijaciju i upravljanje predmetima. Na osnovu novog Sudskog poslovnika izrađeni su posebni upisnici za predmete koji se upućuju na medijaciju. Formirana je sveobuhvatna elektronska baza podataka o alternativnom rješavanju sporova u Centru za ARS .

Nemogućnost realizacije ili djelimične realizacije pojedinih aktivnosti za tri godine implementacije uslovlila je situacija sa pandemijom COVIDA –a 19 i nedostatkom finasiskih sredstava. Nerealizovane aktivnosti uglavnom su se odnosile na sprovođenje obuka za advokate i implementaciju edukativnih programa o medijaciji za studente pravnih fakulteta Univerziteta Crne Gore, kao i na izradu Komentara Zakona o alternativnom rješavanju sporova, koji nije urađen zbog izostanka finasijske podrške međunarodnih partnera koja se očekivala, a i nedovoljnog protoka vremena od primjene samog Zakona o ARS-u. Aktivnosti koje su djelimično realizovane, odnosile su se na obuke za predstavnike pravosudnih institucija i specijalizovane obuke za medijatore, promociju rane neutralne ocjene spora i jačanje kapaciteta Centra.

Na implementaciju Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova 2019-2021 godine značajno su u negativnom smislu uticale situacija sa pandemijom COVID-19 koja je onemogućavala adekvatnu realizaciju mnogih aktivnosti, posebno onih koje su zahtjevale učešće većeg broja ljudi, kao i nedovoljna finasijska sredstva sa kojima je Centar za ARS raspolagao.

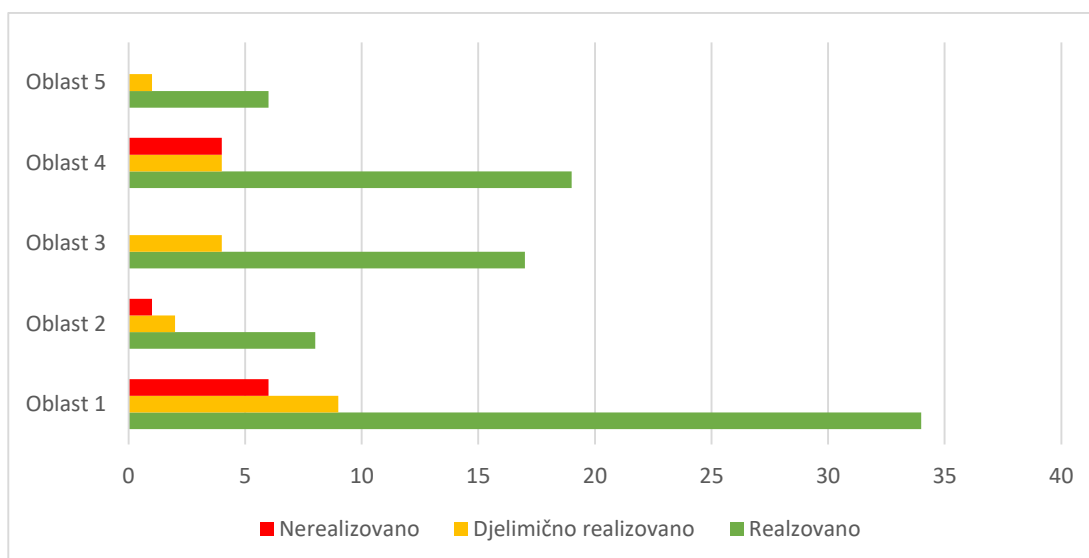
Veliki doprinos implementaciji Programa dali su međunarodni partneri kroz obezbjeđenje finasijske i ekspertske podrške. Samim tim, uzimajući u obzir sve navedeno utrošeno je mnogo manje sredstava iz Budžeta od onoga što je Programom bilo planirano.

Za realizaciju aktivnosti predviđenih Programom Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova 2019-2021 planirano je da će biti utrošeno ukupno 478.080,00€. Od planiranog iznosa 456.080,00€ u 2019. godini utrošeno je 104.491,016€ , u 2020. godini za realizaciju aktivnosti planirano

308,040,00€, od toga je utrošeno 62.078,00€ , dok je u 2021.godini bilo planirano 265.095,30€, a utrošeno je 246.095,30€, što znači da je u trogodišnjem periodu ukupno utrošeno 411.664,316€.

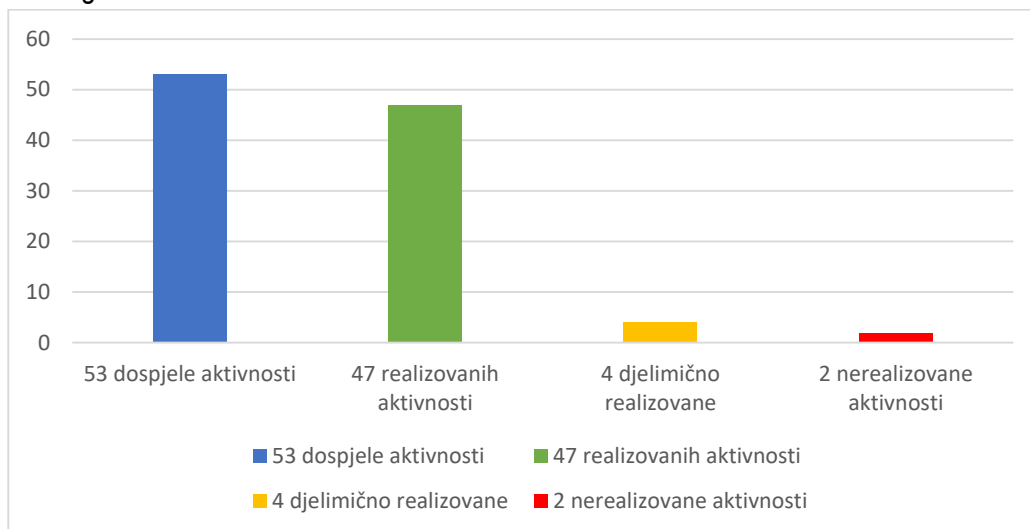
Planirana sredstva	Utrošena	ukupno utrošena sredstva
2019.god. 456.080,00€	104.491,016€	
2020.god. 308.040,00€	62.078,00€	
2021.god. 265.095,30€	246.095,30€	411.664,316€

Pregled realizacije aktivnosti po operativnim ciljevima programskog dokumenta

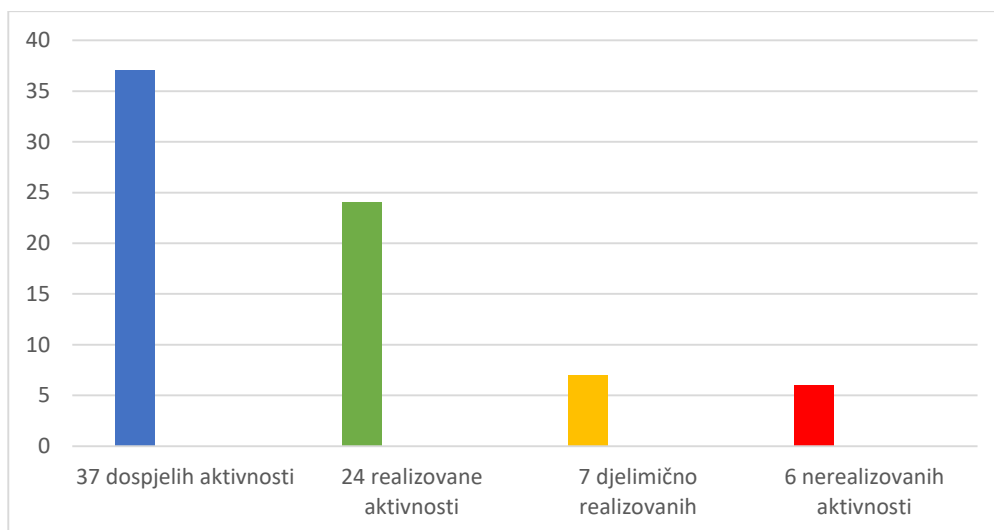

Pregled aktivnosti u izvještajnom periodu realizacije za cjelokupan period trajanja dokumenta

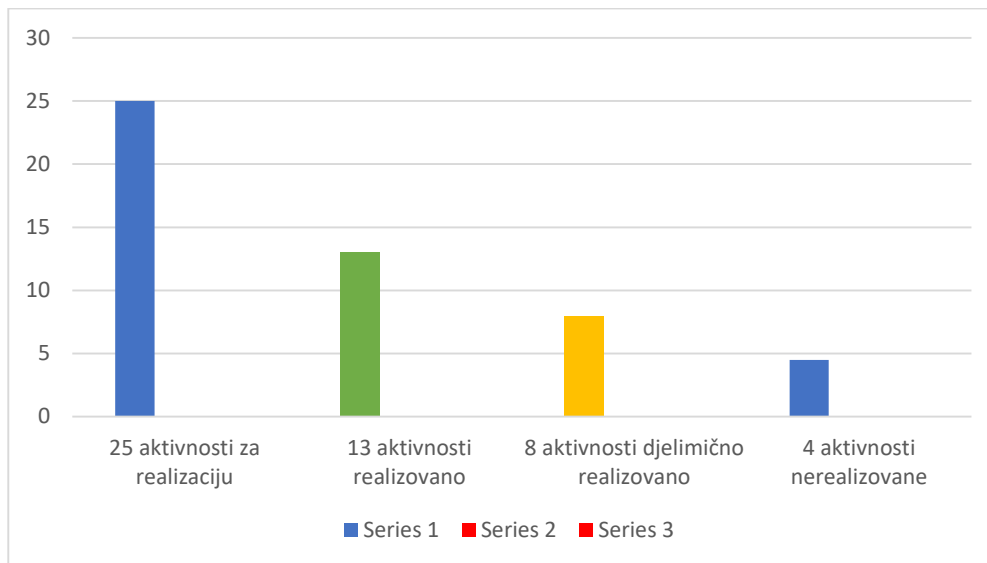
2019. godina

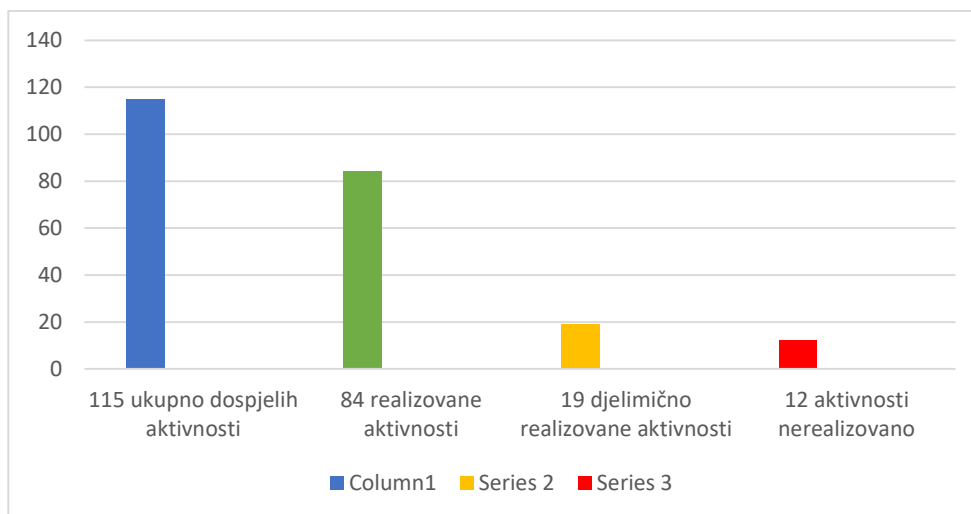
2020. godina

2021.godina

Ukupan prikaz realizacije aktivnosti za period 2019-2021

II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU STRATEŠKIH I OPERATIVNIH CILJEVA (INDIKATORI UČINKA)

Sveukupnim posmatranjem aktivnosti koje je bilo potrebno realizovati u izvještajnom periodu, važno je istaći posebnu ulogu i značaj Centra za alternativno rješavanje sporova, kao nadležnog organa za realizaciju pretežnog broja planiranih aktivnosti i, pored činjenice da je usljed pandemije virusa COVID 19, u posljednje 2 godine bilo otežano, čak u pojedinim slučajevima i nemoguće realizovati aktivnosti (edukacije i obuke) koje su podrazumijevale učešće većeg broja lica. Operativni tim za praćenje sprovođenja aktivnosti iz Programa je, putem pismene komunikacije i neposredno nakon dostavljanja podataka, a posebno polugodišnjih izvještaja ukazivao na neophodnost sprovođenja aktivnosti i blagovremeno izvještavanje o njihovoj realizaciji. Tako, da se zaključiti, da su tokom trogodišnje implementacije Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova postignuti su značajni rezultati u ovoj oblasti.

Operativni cilj 1 Unapređenje zakonodavnog okvira i dalji razvoj (posredovanja) medijacije i drugih načina alternativnog rješavanja sporova

Indikatori učinka:

U skladu sa međunarodnim standardima donijet je Zakona o alternativnom rješavanju sporova („Službeni list CG”, broj 77/20), kojim se uredila primjena alternativnog rješavanja sporova u svim za to pogonim oblastima, čime se dao važan doprinos lakšem sprovođenju procesa reformi i stvaranju optimalnih pretpostavki za ispunjenje sadašnjih i budućih obaveza u pogledu kvalitetnog i efikasnog funkcionisanja pravosudnog sistema. Pored ovog zakona donijeti su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku i Izmjene i dopune Porodičnog zakona, kao i podzakonski akti: Uredba o visini nagrade za rad i naknade troškova medijatora i evaluatora; Pravilnik o Programu obuke za evaluatore/evaluatorke spora; Pravilnik o Programu obuke za medijatore/ medijatorke; Pravilnik o obrascu licence za rad medijatora/medijatorke; Pravilnik o obrascu licence za rad evaluatora/evaluatorke.

Donošenjem nove Uredbe o visini nagrade za rad i naknade troškova medijatora i evaluatora povećala se motivisanost i kvalitet rada medijatora u postupku sprovođenja medijacije.

Shodno unaprijeđenom normativnom okviru i novim zakonskim rješenjima ostvaren je dalji razvoj i primjena alternativnog rješavanja sporova i samim tim je povećan broj predmeta koji se upućuju Centru za ARS od strane sudova, građana i drugih pravnih subjekata, a time se povećao broj predmeta rješavanih pred Centrom. Početno stanje u odnosu na broj primljenih predmeta Centru je bio 1500 predmeta, dok je u samo 2021. godini bilo upućeno 7.297 predmeta što predstavlja povećanje od 386% u odnosu na 2018. godinu. Takođe, povećan je broj rješavanih predmeta pred Centrom (4.560 predmeta) i to za 89,04% u odnosu na 2018. godinu, kada je pred Centrom u postupku rješavanja bilo 500 predmeta. U cilju praćenja sprovođenja postupka medijacije uspostavljena je elektronska baza podataka koja posjeduje evidenciju po vrstama spora i fazama postupka pred Centrom.

Shodno Zakonu o ARS-u pored pravila o medijaciji propisana su pravila o ranoj neutralnoj ocjeni spora i obezbijedeni preduslovi za primjenu pomenute metode. Licencirani su rani neutralni procjenjivači spora.

Obrazovan je Savjet za alternativno rješavanje sporova za podsticanje daljeg razvoja medijacije i drugih alternativnih načina rješavanja sporova, čiji je zadatak praćenje i unapređenje primjene alternativnog načina rješavanja sporova, predlaganje mjera za unapređenje, praćenje sprovođenja programa i propisa koji se odnose na alternativno rješavanje sporova, unapređenje saradnje sa sudovima, Advokatskom komorom i drugim relevantnim subjektima.

Uspostavljena je elektronska baza podataka, koja posjeduje evidenciju po vrstama spora i faze postupka pred Centrom.

Indikator učinka	Početno stanje	Ostvarena vrijednost	Trend	Ciljna vrijednost u 2021. godini
1. Donijet zakon o ARS-u sa podzakonskim aktima	Zakon o postredovanju	Donijet Zakon o ARS-u sa podzakonskim aktima	↑	DA
2. Povećan broj predmeta upućenih na posredovanje	U 2018. godini bilo je 1500 predmeta u radu	88,26%	↑	35%
3. Povećan broj sporova rješavanih pred Centrom za	U 2018. godini bilo je 500 predmeta	89,04%	↑	35%

posredovanje za 10%				
4. Obezbijeđeni preduslovi za primjenu novog instituta rane neutralne procjene spora	Institut rane neutralne procjene spora nije razvijen	Obezbijeđeni preduslovi za primjenu rane neutralne procjene spora (urađen Pravilnik o programu obuke evalutaora spora i flajer o RNOS) i licencirano je 8 procjenjivača	↑	Obezbijeđeni preduslovi za primjenu rane neutralne procjene spora i licencirano 8 procjenjivača i urađena pravila primjene
5. Formiran Savjet za alternativno rješavanje sporova za podsticanje daljeg razvoja i primjene medijacije i drugih alternativnih načina rješavanja sporova	Savjet ne postoji	Formiran savjet za alternativno rješavanje sporova za podsticanje daljeg razvoja i primjene medijacije i drugih alternativnih načina rješavanja sporova	↑	DA
6. Donešena nova Uredba o nagradama i naknadama posrednika	Uredba postoji	Donijeta nova uredba o nagradama i naknadama za rad medijatora i evaluatora spora	↑	DA
7. Uspostavljena elektronska baza podataka	Elektronska baza podataka ne postoji	Formirana elektronska baza podataka	↑	DA

U oblasti operativnog cilja 2 **Unaprijeđenje kapaciteta Centra za posredovanje i njegovo prerastanje u Centar za alternativno rješavanje sporova**

Indikator učinka:

Unaprijeđen je institucionalni okvir u oblasti alternativnog rješavanja sporova kroz transformaciju Centara za posredovanje u Centar za alternativno rješavanje sporova, čime se proširio djelokrug rada, što je i uslovalo povećanje broja zaposlenih (4).

Donijet je novi Etički kodeks za medijatore koji je usklađen sa međunarodnim standardima i koji ima cilj uspostavljanje etičkih standarda i pravila ponašanja medijatora u svim aspektima primjene medijacije i promovisanju povjerenja u medijaciju.

Indikator učinka	Početno stanje	Ostvarena vrijednost u 2021. godini	Trend	Ciljna vrijednost u 2021. godini
------------------	----------------	-------------------------------------	-------	----------------------------------

1. Centar za posredovanje transformisan u Centar za ARS	Centar za posredovanje	Centar za alternativno rješavanje sporova		DA
2. Donešen novi Etički kodeks	Etički kodeks medijatora iz 2008. godine	Donijet novi Etički kodeks usklađen sa međunarodnim standardima	↑	DA
3. Povećan broj zaposlenih u Centru za ARS	U Centru zaposlene 4 osobe	U Centru su zaposlene još 4 osobe	↑	NE 50%

U oblasti operativnog cilja 3 **Jačanje stručnih kompetencija posrednika/medijatora**, radi obezbjeđenja kvaliteta procesa alternativnog rješavanja sporova, ostvareni su rezultati:

Indikator učinka:

Uz podršku Savjeta Evrope urađena je Metodologija za praćenje i ocjenu rada medijatora, čija primjena od strane Centra za ARS će omogućiti bolje razumijevanje područja rada medijatora i pružanje podrške medijatorima u cilju unapređenja njihovih znanja, vještina i sposobnosti, relevantnih za pružanje stručnih usluga medijacije, i dugoročno posmatrano, osiguravanja pružanja efikasnijih usluga medijacije.

Stručne kompetencije medijatora su unaprijeđene kroz kontinuiranu implementaciju edukativnih sadržaja-naprednih/specijalizovanih obuka za medijatore i redovnih stručnih sastanaka sa medijatorima. Održano je ukupno 22 napredne i 6 bazičnih obuka.

Indikator učinka	Početno stanje	Ostvarena vrijednost u 2021. godini	Trend	Ciljna vrijednost u 2021. godini
Razvijena metodologija za praćenje i ocjenu rada medijatora	Adekvatna sveobuhvatna metodologija za praćenje i ocjenu rada medijatora	Urađena Metodologija za praćenje i ocjenu rada medijatora		DA
Povećan nivo stručne kompetencije posrednika/medijatora	U 2018 godini organizovane 3 napredne obuke za posrednike u građanskim stvarima	Održane 22 napredne obuke i 6 bazičnih	↑	Nije definisano

U oblasti operativnog cilja 4 **Unaprijeđena je informisanost javnosti o posredovanju i drugim alternativnim načinima rješavanja sporova**, ostvareni su rezultati:

Indikator učinaka:

Značajno povećan nivo informisanosti građana o medijaciji putem kontinuirane promocije instituta medijacije i primjene novih zakonskih rješenja. Prema podacima iz 2020. godine, nivo informisanosti

građana o medijaciji je porastao za 43% u odnosu na početno stanje od 30% iz 2018. godine. Povećan nivo informisanosti kod nosilaca pravosudnih funkcija, advokata i drugih relevantnih subjekata kroz organizovanje obuka, radionica i okruglih stolova (održano 22 obuke i 12 okruglih stolova). Razvijen je i pilotiran Program školske medijacije, koji omogućava nastavnicima, stručnim radnicima i učenicima da se upoznaju sa modelom medijacije, kao mirnom i dobrovoljnom rješavanju sporova. Tako su u 2019. godini i u prvom kvartalu 2020. godini, prije situacije sa Covidom, sprovedene bazične obuke za školske medijatore među prosvetnim radnicima i učenicima u 7 osnovnih škola i u podgoričkoj gimnaziji.

Edukativni sadržaji o medijaciji nijesu implementirani na pravnim fakultetima Univerziteta CG i Univerzitetu Donja Gorica zbog pandemije sa Covidom 19.

Indikator učinka	Početno stanje	Ostvarena vrijednost	Trend	Ciljna vrijednostnost u 2021. godini
1. Povećan nivo informisanosti građana o posredovanju i drugim načinima alternativnog rješavanja sporova	30% od 1000 ispitanika	43% u junu 2020. god. U 2021.g. nije sprovedeno završno istraživanje zbog nedostatka finansijskih sredstava.	↑	70% od 1000 ispitanika
2. Povećan nivo informisanosti nosilaca pravosudnih funkcija, advokata i drugih relevantnih subjekata u oblasti posredovanja i drugim alternativnim načinima rješavanja sporova	U 2018. godini organizovana 1 obuka za sudije o posredovanju			Nije definisano
3. Uvedeni edukativni sadržaji o medijaciji u osnovnim i srednjim školama kroz razvijanje i implementaciju programa školske medijacije		U 7 osnovnih škola i u jednoj gimnaziji	↑	Nije definisano
4. Uvedeni edukativni sadržaji o medijaciji u drugim načinima alternativnog rješavanja sporova na pravnim fakultetima univerziteta u CG				Nije definisano

U oblasti operativnog cilja 5 **Kreirati sistem upravljanja predmetima u vezi sa postupcima medijacije**, izmijenjen je Sudski poslovnik u dijelu uspostavljanja efikasnih procedura za upućivanje predmeta na medijaciju i upravljanje predmetima. Na osnovu novog Sudskog poslovnika izrađeni su posebni upisnici za predmete koji se upućuju na medijaciju. Krajnja vrijednost indikatora je postignuta. Formirana je sveobuhvatna elektronska baza podataka o alternativnom rješavanju sporova u Centru za ARS koja omogućava Centru da redovno prati situaciju sa upućivanjem predmeta na medijaciju po pojedinim sudovima i od strane građana, kao i za situacije prihvatanja i neprihvatanja medijacije, zaključenim poravnanjima, odnosno neuspješnim medijacijama, a sve u cilju preduzimanja određenih aktivnosti radi prevazilaženja utvrđenih problema. Takođe, na osnovu uspostavljene baze, Centar za ARS redovno godišnje izvještava nadležno ministarstvo o svom radu.

Indikator učinka	Početno stanje	Ostvarena vrijednost u 2021.godini	Trend	Ciljna vrijednost u 2021.godini
1.Sudski poslovnik izmijenjen unošenjem odredbi o uspostavljanju efikasne procedure za upućivanje predmeta na medijaciju	Nije regulisano Sudskim poslovníkom	Izmijenjen Sudski poslovnik	↑	Da
2. Formirana sveobuhvatna baza podataka o ARS-u u okviru PRIS-a	Postojeći PRIS ne sadrži sveobuhvatnu bazu podataka o predmetima upućenim na posredovanje i druge vidove ARS-a	Djelimično	↑	PRIS je u razvoju , još nije uspostavljena baza podataka o predmetima medijacije

Pregled realizacije aktivnosti po ciljevima programskog dokumenta

TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE

Strateški cilj
Unaprijedena primjena posredovanja/medijacije drugih alternativnih načina rješavanja sporova kao efikasnog, finasijski isplativog, održivog i dostupnog načina rješavanja sporova kojim se obezbjeđuje efikasna i pravovremena zaštita građana i pravnih subjekata, efikasnost pravosuđa, poboljšanje pristupa pravdi i pravna sigurnost građana.
Operativni cilj 1 Unaprijediti zakonodavni okvir i dalji razvoj medijacije i drugih načina rješavanja sporova u skladu sa međunarodnim standardima

Indikator učinka	Polazna vrijednost	Prelazna/ ostvarena vrijednost	Ciljna/ostvarena vrijednost
Indikator učinka 1. Donijet Zakon o ARS-u	Zakon o postredovanju	Donijet Zakon o ARS-u sa podzakonskim aktima	Donijet Zakon o ARS-u sa podzakonskim aktima

Indikator učinka 2 Povećan broj predmeta upućenih na medijaciju	U 2018. godini bilo je 1500 predmeta u radu		88,26% više
Indikator učinka 3 Povećan broj sporova rješavanih pred Centrom	U 2018. godini bilo je 500 predmeta		89,04% više
Indikator učinka 4 Obezbijeđeni uslovi za primjenu novog instituta rane neutralne ocjene spora	Institut rane neutralne procjene spora nije razvijen	Obezbijeđeni preduslovi za za primjenu rane neutralne procjene spora i licencirano je 8 evaluatora spora	Obezbijeđeni preduslovi za za primjenu rane neutralne procjene spora i licencirano 8 evaluatora spora
Indikator učinka 5 Formiran savjet za alternativno rješavanje sporova za podsticanje daljeg razvoja i primjene medijacije i drugih alternativnih načina rješavanja sporova	Savjet ne postoji	Vlada formirala Savjet za alternativno rješavanje sporova za podsticanje daljeg razvoja i primjene medijacije i drugih alternativnih načina	Vlada formirala Savjet za alternativno rješavanje sporova za podsticanje daljeg razvoja i primjene medijacije i drugih alternativnih načina
Indikator učinka 6 Donijeta nova Uredba o nagradama i naknadama medijatora/evaluatora	Uredba postoji	U pripremi izrada nove Uredbe o visini nagrade za rad i naknade troškova medijatora i evaluatora	Donijeta a nova Uredba o visini nagrade za rad i naknade troškova medijatora i evaluatora
Indikator učinka 7 Uspostavljena elektronska baza podataka u Centru	Elektronska baza podataka ne postoji	Formirana elektronska baza podataka u Centru	Formirana elektronska baza podataka u Centru

Aktivnost	Indikator rezultata	Institucije nadležne za sprovođenje aktivnosti	Rok	Status realizacije	Sredstva planirana/utrošena za realizaciju	Preporuke za naredni period
1.1.3. Izraditi komentar Zakona o alternativnom rješavanju sporova	Izraditi Komentar Zakona o alternativnom rješavanju sporova	Centar za ARS	I kvartal 2020. godine II kvartal 2021.g odine	Nije realizovano Komentar zakona nije izrađen zbog neraspodjele sredstava, a kao i zbog kratkog protoka vremena od početka primjene Zakona o alternativnom rješavanju sporova (06. avgust 2020. godine), te činjenice da je Savjet Evrope kroz projekat „Horizontalni program za Zapadni Balkan i Tursku“ bio iskazao spremnost da podrži njegovu izradu. Pomenuti Program se završava u oktobru 2022.g.	7.500,00€	Izraditi Komentar Zakona o ARS-u i Analizu primjene Zakona o ARS, ZPP-a i Porodičnog zakona, u dijelu koji se odnosi na ARS radi ujednačavanja prakse u primjeni pomenutih propisa.

<p>1.1.4. Objaviti na internet stranici Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava Zakon o alternativnom rješavanju sporova Centra i</p>	<p>Objavljen Zakon o alternativnom rješavanju sporova na internet stranici Centra i Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava</p>	<p>Centar za ARS i Ministar pravde www.centarzaars.me www.gov.me</p>	<p>I kvartal 2020 II kvartal 2021.g od</p>	<p>Realizovano Objavljen Zakon o alternativnom rješavanju sporova na internet stranici Centra i Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava</p>	<p>Sredstva nijesu bila potrebna za ovu aktivnost</p>	
<p>1.3.2 Godišnji izvještaj o radu sudova i državnog tužilaštva dopuniti informacijama o broju upućenih predmeta na medijaciju i druge načine alternativna rješavanja sporova</p>	<p>Dopunjen izvještaj sa predmetima upućenim od strane sudova na medijaciju</p>	<p>Sudski savjet/sudovi</p>	<p>I kvartal 2021 IV kvartal 2021</p>	<p>Realizovano Godišnji izvještaj o radu sudova i državnog tužilaštva sadrži podatke o broju upućenih predmeta iz osnovnih sudova na medijaciju i to 1.428.</p>	<p>Sredstva nijesu bila potrebna za ovu aktivnost</p>	

<p>1.3.4 Godišnje analizirati rezultate primjene alternativnih načina rješavanja sporova, posebno građanskih i privrednih gdje je tužena država</p>	<p>Sačinjena godišnja analiza</p>	<p>Centar za alternativno rješavanje sporova www.centarzaars.me</p>	<p>I kvartal 2021</p>	<p>Realizovano Analiza sadrži podatke o rezultatima primjene alternativnih načina rješavanja sporova, tako da je u 2021 na medijaciju upućeno ukupno 7.297 predmeta , od čega 6.191 predloga za pokretanje postupka medijacije prije sudskog postupka, a od strane suda je upućeno na medijaciju 1.191 predmet. U 2021.godini je 104% je više upućeno predmeta u odnosu na 2020.gog., dok je 87% više završenih u odnosu na 2021.godinu. U postupku medijacije bilo je 1.104 predmetaje gdje je bila država tužena.</p>	<p>Sredstva nisu bila potrebna</p>	<p>Nastaviti sa godišnjim analizama alternativnog rješavanja sporova u građanskim i privrednim predmetima</p>
<p>1.3.5 Uvesti test samoevaluacije o prihvatljivosti rješavanja sporova u medijaciji</p>	<p>Izrađen test samoevaluacije o prihvatljivosti rješavanja sporova u medijaciji sa</p>	<p>Centar za ARS</p>	<p>I kvartal 2021</p>	<p>Realizovano U 2019.g. urađen i objavljen je na sajtu Centra za ARS test samoevaluacije o prihvatljivosti rješavanja sporova u medijaciji sa upustvom za primjenu koji pruža</p>	<p>Sredstva nijesu bila potrebna</p>	<p>Nastaviti sa aktivnošću</p>

	upustvom za primjenu			<p> mogućnost da se stranke upoznaju prije nego se odluče za postupak medijacije. Početkom 2020. i 2021.godine je urađena analiza broja korisnika testa za samoevaluaciju </p>		
<p> 1.3.6 Sprovoditi i javne kampanje radi podsticaja korištenja alternativnog rješavanja sporova </p>	<p> Redovno ažurirana web stranice Centra za ARS, medijsko predstavljanje i distribucija promotivnog materijala www.centaars.me </p>	<p> Centar za ARS </p>	<p> I kvartal 2021 II i III kvartal 2021 </p>	<p> Realizovano Promotivni materijali redovno distribuirani nadležnim sudovima u CG kako bi bili postavljeni na informativnim punktovima sudova Održana dva medijska nastupa, Održane nedjelje medijacije </p>	<p> Planirana sredstva od 49.000,00€, od toga utrošeno 12.466,80€ </p>	<p> Nastaviti sa redovnim ažuriranjem i promovisanjem medijacije </p>

1.3.9 Voditi evidenciju o sprovedenim postupcima alternativnog načina rješavanja sporova I sačinjavati izvještaje zasnovane na evidencijama	Izvještaj o sprovedenim postupcima alternativnih načina rješavanja sporova	Centar za alternativno rješavanje sporova i sudovi	II kvartal 2021	Realizovano Sprovedeno je 8.030 postupaka od toga pozitivno riješeno 1.315 predmeta medijacije	Sredstva nisu potrebna	Nstaviti sa redovnim vođenjem evidencije o sprovedenim postupcima alternativnog načina rješavanja sporova I sačinjavati izvještaje io istom
1.4 Obezbjediti preduslove za primjenu instituta rane neutralne procjene spora (pilot projekat)	Održani promotivni skupovi sa relevantnim subjektima o primjeni rane neutralne procjene spora	Centar za alternativno rješavanje sporova	IV kvartal 2021	Djelimično realizovano Aktivnost djelimično realizovana iz dva razloga: COVID-19 i nedostatak finansijskih sredstava.	Planirana sredstva od 9.120,00 Finansijska sredstva za realizovane	Centar za ARS i Ministarstvo pravde treba da preduzmu aktivnosti u cilju informisanja javnosti o instituteu rane neutralne ocjene spora kroz kontinuirano sprovođenje promotivnih aktivnosti- video materijal, promotivni skupovi, flajeri I dr. Obezbjediti adekvatna finansijska sredstva.

<p>1.4.4 Održati promotivne skupove/okrugle stolove sa pravnim i fizičkim licima, privrednom komorom i drugim subjektima apotecijskim korisnicima instituta rane neutralne procjene spora</p>					<p>aktivnosti obezbedili među narodni partneri. Nije bilo utroška sredstava iz budžeta</p>	
--	--	--	--	--	--	--

1.5.1a Pripremiti plan obuka za sudije, zamjenik e, Zaštitnika imovinsk opravnih interesa i advokate o medijaciji	Izrađen plan obuka wwwcenta rzaars.me	Centar za alternativno rješavanje sporova	I kvartal 2021	Realizovano Izrađen godišnji Plan obuka za 2021.god.	Nijesu planir ana sredst va Savjet Evrop e organi zovao i finansi rao obuke	Nastaviti sa donošenjem godišnjih planova za obuku relevantnih aktera u postupku medijacije i rane neutralne ocjene napredne.

1.5.2 Sprovesti obuke za sudije	Djelimično sproveden e obuke za sudije	Centar za ARS/COSD T	II-IV kvartal 2021	Djelimično realizovano Održani sastanci sa predsjednicima sudova i sudijama parničarima osnovnih sudova u CG o primjeni novih zakonskih rješenja u medijaciji o problemima i nejasnoćama u vez sa medijacijom. Uz podršku Savjeta Evrope održana je online radionica na temu standardi SE i najbolje prakse u primjeni insituta medijacije na kojoj je bilo 50 učesnika 20 sudija i 30 medijatora. Sa Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa i advokatima nije bilo posebnih sastanaka , jer saradnju sa njima Centar je imao kroz svakodnevni rad u postupcima medijacije a za organizovanje obuka nije bilo finansijskih sredstava.	Planir ana sredst va od 30.00 0,00€ Za ove aktivn osti u 2021. godini nijesu sredst va korište na iz budže ta Savjet Evrop e organi zovao I finansi rao obuke	U cilju unapređena primjene medijacije I prihvatljivosti alternativnog načina rješavanja od strane sudija organizovati obuke o medijaciji za sudije. Obezbjediti adekvatna finansijska sredstva. .

1.5.3 Sprovesti obuke za advokate	Nijesu sproveden e obuke	Centar za ARS/Advoka tska komora	IV kvartal 2021	Nije realizovano Razlozi za ne održavanje obuka za advokate su bili: Covid 19 i nedostatk finasijskih sredstava	Planir ana sredst va od 15.60 0,00€ nijesu utroše na	U cilju unapređena primjene medijacije I prihvatljivosti alternativnog načina rješavanja od strane advokata, kao vrlo bitne strane u postupku medijacije, organizovati obuke o medijaciji za advokate I uspostaviti unaprijediti saradnju sa Advokatskom komorom. Obezbjediti adekvatna finansijska sredstva. .

1.5.5 Organizovati okrugle stolove o medijaciji sa nosiocima pravosudnih funkcija, zaštitnika imovinsko-pravnih interesa, medijatorima i advokatima	Održani okrugli stolovi i 1 obuka	Centar za ARS/COSDT/ Zaštitnik imovinsko pravnih interesa	II kvartal 2021 IV kvartal 2021	Djelimično realizovano Održana jedna obuka za sudije na kojoj je učestovalo 20 sudija osnovnih sudova. Organizovana, u saradnji sa Savjetom Evrope, konferencija na ojoj su uzeći učešće i predstavnici pravosudnih funkcija, zaštitnika i advokata.	Planirana sredstva od 2.800,00€ Nije bilo utroška sredstava iz budžeta, jer je to obezbijedio Savjet Evrope	Nastaviti sa redovnim održavanjem okruglih stolova o medijaciji sa nosiocima pravosudnih funkcija, advokatima i Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa
Operativni cilj 2. Unaprijeđeni kapaciteti Centra za posredovanje i njegovo prerastanje u Centar za alternativno rješavanje sporova						

Indikator učinka 1		Polazna vrijednost			Prelazna/ostvarena vrijednost	Ciljna/ostvarena vrijednost
1. Centar za posredovanje transformisan u Centar za ARS		Centar za posredovanje			Centar za alternativno rješavanje sporova	DA
2. Donešen novi Etički kodeks		Etički kodeks medijatora iz 2008. godine			Donijet novi Etički kodeks usklađen sa međunarodnim standardima	DA
3. Povećan broj zaposlenih u Centru za ARS		U Centru zaposlene 4 osobe			Zaposlene u Centru još 4 osobe	NE 50%
Aktivnost	Indikator rezultata	Institucije nadležne za sprovođenje aktivnosti	Rok	Status realizacije	Sredstva planirana/utrošena za realizaciju	Preporuke za naredni period
2.2.4 Obezbjediti sredstva za rad Centra za alternativno rješenje	Obezbjediti budžetska sredstva za rad Centra za ARS	Ministarstvo finansija	I kvartal 2021	Djelimično realizovano Za redovnu potrošnju skladu sa zakonom djelimično su obezbijeđena finansijska sredstva dok za zapošljavanje novih	Nedostajala sredstva	Realno planirati i obezbjeđivati adekvatna finansijska sredstva u Budžetu za rad Centra za ARS za narednu godinu. Od početka implementacije programa obim posla se značajno povećao, a iznos budžeta je u

šavanje sporova u skladu sa utvrđenim potrebama				kadrova nije bilo sredstava.		2021.g. bio 50% manji u odnosu na 2019.g.
---	--	--	--	------------------------------	--	---

Operativni cilj 3 Ojačane stručne kompetencije medijatora/medijatorki						
Indikator učinka 1	Polazna vrijednost	Prelazna/ ostvarena vrijednost			Ciljna/ostvarena vrijednost	
Razvijena Metodologija za praćenje i ocjenu rada medijatora	Adekvatna sveobuhvatna Metodologija za praćenje i ocjenu rada medijatora	Urađena Metodologija za praćenje i ocjenu rada medijatora			DA	
Povećan nivo stručne kompetencije posrednika/medijatora	U 2018 godini organizovane 3 napredne obuke za posrednike u građanskim stvarima	Održane 22 napredne obuke i 6 bazičnih			Nije definisano	
Aktivnost	Inikator rezultata	Institucije nadležne za sprovođenje aktivnosti	Rok	Status realizacije	Sredstva planirana za realizaciju	Preporuke za naredni period

3.1.1 Utvrđiti potrebe za sprovođenjem obuka	Urađena analiza potreba za obukama	Centar za ARS	I kvartal 2022 III kvartal 2022	Realizovano Urađena Analiza potreba za obukama iz koje je zaključeno da treba sprovesti obuke za sve vidove medijacije a naročito obuke za privrednu medijaciju	Sredstva nijesu bila potrebna	Uraditi Analizu potreba medijatora i evaluatora spora za obukama i shodno tome pripremiti Program naprednih obuka medijatora i evaluatora spora. Obezbjediti adekvatna finansijska sredstva.
3.1.2 Sačiniti godišnje planove obuka za medijatore/ke	Usvojen godišnji plan obuka	Centar za ARS	I kvartal 2021	Realizovano Plan godišnjih obuka za 2021.g. je usvojen	Sredstva nijesu bila potrebna	Nastaviti sa donošenjem planova za obuke medijatora/ki
3.1.3 Sprovesti obuke (bazične i napredne) za medijatore/ke po usvojenom planu	Sprovedene 2 bazične obuke i 8 naprednih	Centar za ARS	I kvartal 2021 III-IV kvartal „021	Realizovano Organizovane 2 bazične obuke sa 39 polaznika, od kojih je obuku prošlo 32 polaznika. Održana 1 napredna obuka na temu „primjena medijacije u radnim sporovima” online obuke u saradnji sa Njemačkom fondacijom za međunarodnu saradnju.Održana je 1 online obuka na	Planirana sredstva od 37.800,00 €/ utrošeno 16.000€	Shodno Zakonu o ARS, godišnjim analizama potreba za povećanjem broja medijatora i Programu naprednih obuka medijatora, organizovati bazične i napredne obuke. Obezbjediti adekvatna finansijska sredstva

				<p>temu „privredna medijacija – iskustva Njemačke” na kojoj je učešće uzelo 60 medijatora. Na seminaru „online medijacija u privrednim sporovima” održanom u saradnji sa Evropskom bankom za razvoj i međunarodnom organizacijom za razvoj” prisustvovalo je 15 medijatora iz Podgorice i 20 je pratilo seminar. Održana je napredna obuka „nasilje u porodici i porodična medijacija” prisustvovalo je 37 medijatora. Sa Programskom kancelarijom SE održana je jednodnevna obuka na temu „Etika u medijaciji”, održana je napredna obuka na temu medijacija u sporovima iz ugovora o osiguranju kojoj je</p>	
--	--	--	--	--	--

				prisustvoval o 40 medijatora. Održana je online napredna obuka na temu: „medijacija u sporovima o osiguranju“, održana je online radionica na kojoj je predstavljen a Metodologija i mehanizmi za evaluaciju rada medijatora		
3.2.1 Utvrđiti potrebe za sprovođenjem obuka	Uzrađen plan za obuke u vezi sa aktivnošću 3.1.1	Centar za ARS		Realizovano Usvojen plan obuka	Nisu potrebna sredstva	Nastaviti sa donošenjem godišnjih planova za obuke
3.3.1 Izraditi Metodologiju za praćenje i ocjenu rada medijatora/ki	Izrađena Metodologija praćenja i ocjene rada medijatora	Centar za ArRS	I kvartal 2021	Realizovano Izrađena Metodologija za praćenje i ocjenu rada medijatora uz podršku SE	Stedstva planirana u iznosu od 9.250,00e Finasijska sredstva obezbijedili međunarodni partneri- Savjet Evrope	Evaluirati rad medijatora kroz primjenu svih načina evaluacije iz urađene Metodologije. Obezbjediti adekvatna finansijska sredstva.
3.3.2 Sprovesti postupak evaluacije	Izveštaj o evaluaciji rada medijatora/ki	Centar za ARS	II kvartal 2021 IV kvartal 2021	Djelimično realizovano Obučeno 14 supervizora za evaluaciju	Sredstva obezbjeđena od strane Savjeta Evrope.	Evaluirati rad medijatora kroz primjenu svih načina evaluacije iz urađene Metodologije

rada medijata ora/ki				rada medijatora		
----------------------	--	--	--	-----------------	--	--

Operativni cilj 4 Unaprijeđena informisanost javnosti o medijaciji i drugim alternativnim načinima rješavanja sporova						
Indikator učinka		Polazna/ vrijednost		Prelazna/ostvarena vrijednost	Ciljna /ostvarena vrijednost	
Indikator učinka 1 Povećan nivo informisanosti građana o medijaciji i drugim načinima alternativnog rješavanja sporova		30% od 1000 ispitanika		43% u junu 2020.g. U 2021.g. nije sprovedeno završno istraživanje zbog nedostatka finansijskih sredstava.	70% od 1000 ispitanika	
Indikator 2 Povećan nivo informisanosti nosilaca pravosudnih funkcija, advokata, i drugih subjekata u oblasti medijacije i drugih alternativnih načina rješavanja sporova		U 2018 godini organizovana 1 obuka za sudije o posredovanju			Nije definisano	
Indikator 3 Uvedeni edukativni sadržaji u osnovnim i srednjim školama				U 7 osnovnih škola i u jednoj gimnaziji	Nije definisano	
Indikator 4 Uvedeni edukativni sadržaji o medijaciji drugim načinima alternativnog rješavanja sporova na pravnim fakultetima univerzitetima CG					Nije definisano	
Aktivnost	Inikator rezultata	Institucije nadležne za sprovođenje aktivnosti	Rok	Status realizacije	Sredstva planirana/ utrošena za realizaciju	Preporuke za naredni period

4.1.1. Izraditi program šestomjesečne kampanje o medijaciji	Urađen program šestomjesečne kampanje	Centar za ARS	I kvartal 2021	Realizovano Program kampanje urađen	Planirana sredstva od 1.800,00€ Nijesu utrošena sredstava	Nastaviti sa promocijom medijacije.
4.1.3 Sprovesti javne kampanje za podsticaj korišćenja alternativnog rešavanja sporova u vezi sa aktivnošću 1.3.7	Redovno ažurirana web stranica Centra održani medijski nastupi. Promotivni materijal izrađen i distribuiran sudovima i drugim akterima medijacije, održane Nedelje medijacije	Centar za ARS	I kvartal 2021	Realizovano Ažurirana Web stranica Centra, redovno distribuiran materijal osnovnim sudovima za promociju medijacije, advokatima, privredi i sl. Održane „Nedelje medijacije” Informisanje javnosti preko medija (2 puta objavljeno u dnevnim novinama),	Sredstva u vezi sa aktivnošću 1.3.7 utrošena sredstva	Nastaviti sa informisanošću građana radi podsticanja korišćenja medijacije kao načina rešavanja sporova
4.2.1 Organizovati događaje informativnog edukativnog karaktera s udruženjima sudija, advokata i privrednim subjektima	Organizovani edukativni događaji za sve relevantne subjekte, korisnike medijacije	Centar za ARS, COS DT i Privredna komora	II kvartal 2021 IV kvartal 2021	Realizovano Organizovano 13 događaja na kojima je učestvovalo 202 učesnika (sudije predstavnici lokalne samouprave, osiguranja, mala i srednja preduzeća)	Planirana sredstva od 7.500,00€ Centar utrošio 1.600€ za okrugle stolove, ostale aktivnosti su platile međunarodne organizacije	Nastaviti sa edukacijama sudija, advokata i drugih aktera u postupcima medijacije. Obezbediti adekvatna finansijska sredstva

4.2.3 Sprovesti obuku za advokate u vezi aktivnosti 1.5.3	Nijesu sprovedene obuke	Centar za Ars AK	II kvartal 2021	Nije realizovano zbog pandemije sa Covidom 19 i zbog nedostatka finansijskih sredstava	Sredstva planirana vezano sa aktivnošću 1.5.3 Nijesu korištena sredstva	U cilju unapređena primjene medijacije I prihvatljivosti alternativnog načina rješavanja od strane advokata, kao vrlo bitne strane u postupku medijacije, organizovati obuke o medijaciji za advokate I uspostaviti unaprijediti saradnju sa Advokatskom komorom. Obezbjediti adekvatna finansijska sredstva. .
4.4.1 Sprovesti obuke o medijaciji za studente pravnih fakulteta.	Nijesu sprovedene obuke za studente Pravnih fakulteta	Centr za ARS/ pravni fakulteti CG	I kvartal 2021	Nije realizovano zbog pandemije sa Covidom 19	Planirana sredstva od 11.070,00 e Nijesu korištena sredstva	U cilju inofrmisanja studenata pravnih fakulteta o alternativnom rješavanju sporova pripremiti i realizovati konkretne edukativne sadržaje. Obezbjediti adekvatna finansijska sredstva.

Operativni cilj 5 Kreirati sistem upravljanja predmetima u vezi sa postupcima medijacije			
Indikator učinka	Polazna vrijednost	Prelazna/ostvarena vrijednost	Ciljna / ostvarena vrijednost
indikator učinka 1 Formirana elektronska baza podataka u Centru za ARS	Nije regulisano Sudskim poslovníkom	Izmijenjen Sudski poslovnik	Da
indikator učinka 2 Formirana baza podataka o ARS-u u okviru novog PRIS-a	Postojeći PRIS ne sadrži sveobuhvatnu bazu podataka o predmetima upućenim na posredovanje i druge vidove ARS-a	Djelimično	PRIS je u razvoju , još nije uspostavljena baza podataka

Aktivnost	Indikator rezultata	Institucije nadležne za sprovođenje aktivnosti	Rok	Status realizacije	Planirana/ utrošena sredstva	Preporuke za naredni period
5.2.2 Voditi evidenciju o sprovedenim postupcima alternativnog rješavanja sporova	Ažurirane evidencije Izveštaji o sprovedenim postupcima alternativnih načina rješavanja sporova	Centar za Ars/sudovi/ stručna služba VDT	I-IV kvartal	Realizovano Formirana je elektronska baza podataka i uredno se azurira evidencija o postupcima medijacije i predmetima upućenim na medijaciju	Sredstva nijesu bila potrebna	Nastaviti sa ažuriranjem podataka.
5.5.3 Kreirati bazu podataka o ARS-u u okviru informacionog sistema P i ažurno vođenje predmeta upućenih na medijaciju RIS-a	Nije formirana baza podataka o ARS-u u okviru PRIS-a	Sudovi i MP	I kvartal 2021 III kvartal 2021	Djelimično realizovano jer je u postojećem PRIS-u, shodno izmjenama Sudskog poslovnika i Zakona o ARS-u, uneta dopuna u smislu evidentiranja predmeta upućenih na medijaciju.	Redovna budžetska sredstva	Nastaviti za razvojem novog softvera

III NALAZI EVALUACIJE

Izveštaj o evaluaciji radio je eksterni evaluator u periodu od 01 do 25 marta 2022. godine. Evaluacija se zasniva na kriterijumima: relevantnosti, efektivnosti, efikasnosti i održivosti. Relevantnost se sastoji u korespondenciji ciljeva Programa alternativnog rješavanja sporova sa ključnim problemima u funkcionisanju pravosuđa i pristupa pravdi, zatim na povezanosti sa Direktivom 2008/52/EK Evropskog

parlamenta i Savjeta i preporukama Savjeta Evrope, odredbama Evropske konvencije o ljudskim pravima i pregovaračkim procesom. Program sa svojim ciljevima i mjerama direktno je relevantan za unapređenje rada pravosuđa i pristupa pravdi. O tome govore izvještaji EK o napretku Crne Gore za 2021. godinu. Efektivnost Programa se ogleda u ostvarenim rezultatima, odnosno indikatorima učinka operativnih ciljeva, koji se zasnivaju na statistici sudova, centra i istraživanjima. Indikatori učinka definisani su uz operativne ciljeve Programa i imaju karakter rezultata koji se metodološki vezuju za nivo aktivnosti i predstavljaju direktan rezultat. Program je u većini ostvaren, nasuprot metodološkim nedostacima, a to su potvrdili izvještaji EK o napretku za 2021.godinu i Non-paper-u. Efikasnost sprovođenja Programa zasniva se na činjenici da li su raspoloživa sredstva bila dovoljna za sprovođenje Programa. Manjem utrošku sredstava za planirane aktivnosti doprinijela je pandemija sa Covidom, a i podatak da su veliki broj aktivnosti finansirali međunarodni partneri. Sa aspekta utrošenih sredstava ostvareni su konkretni i mjerljivi rezultati, bolje normativno uređenje, rasterećenje sudova i unapređenje informisanosti građana o medijaciji. Program razvoja alternativnog rješavanja sporova 2019-2021 je realizovan uspješno i u visokoj mjeri, čemu su naročito doprinijele aktivnosti Centra za alternativno rješavanje sporova i Ministarstva pravde. Program je komplementiran međunarodnim obavezama CG, kao i u nacionalnom strateškom okviru u oblasti unapređenja rada pravosuđa i pristupa pravdi.

Odživost Programa se sastoji u donošenju Zakona o alternativnom rješavanju sporova sa podzakonskim aktima, unaprijeđena elektronska evidencija o predmetima upućenim na medijaciju. Formiranjem Centra za alternativno rješavanje sporova sa prosirenim nadležnostima, stvorena je sistemska osnova za održivost Programa centra, što je zaključeno iz intervjua ima sa članovima tima za sprovođenje Programa..

Kao poseban uspjeh treba istaći donošenje Zakona o alternativnom rješavanju sporova koji predstavlja kvalitativni iskorak u crnogorskom pravnom sistemu, i koji je usklađen sa pravnom tekovinom EU. Program je značajnu pažnju posvetio i jačanju kompetencija medijatora i njihovom osposobljavanju za vođenje postupka medijacije, kao i kreiranju adekvatnog sistema finansijskih naknada za njihov rad. Takođe, unaprijeđeno je razumijevanje sistema medijacije od strane sudija, advokata, zaposlenih u Kancelariji Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa CG i organima lokalnih samouprava, i generalne javnosti, čime je ojačano i povjerenje u ovaj sistem. U konačnom, Program je doprinio rasterećenju rada sudova, jačajući njihovu efikasnost, ujedno ponudivši građanima i građankama ekonomičnu i efikasnu alternativu sudskim procesima, obezbjeđujući im bolji pristup pravdi.

Implementaciji Programa u velikoj mjeri pogodovala uključenost različitih aktera, medijatora, sudija, advokata, Zaštitnika imovinsko pravnih interesa Crne Gore, lokalnih samouprava, osiguravajućih društava, opšte javnosti koji su predstavljali ciljne grupe. Takođe je razvoju i jačanju partnerstva pogodovala finansijska i ekspertska podrška realizaciji aktivnosti od strane Savjeta Evrope, Ambasad SAD u Podgorici, Njemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju, Evropske banke za obnovu i razvoj, Međunarodne organizacije za razvoj prava (IDLO), kao i od strane Centra za obuku u sudstvu i Državnom tužilaštvu u situaciji smanjenih budžetskih mogućnosti Centra za alternativno rješavanje sporova.

No i pored neupitnog uspjeha Programa, s aspekta njegovog dizajna, toka sprovođenja, te postignutih rezultata, uočene su određene slabosti:

Nakon sprovođenja Programa ne može se reći da je Centar razvio, odnosno primjenio sve forme alternativnog rješavanja sporova, konkretno rane neutralne ocjene spora, iako su obezbjeđeni preduslovi za njenu primjenu. Situacija sa COVID-19 i nedovoljna finansijska sredstva su glavni uzročnici toga. Dalje, s obzirom na znatno povećan broj predmeta koji se upućuju Centru na rješavanje, Centru su značajno limitirani kapaciteti u pogledu broja zaposlenih s obzirom da od sistematizovanih 16 radnih mjesta svega je 8 zaposlenih.

Metodološki pristup kod definisanja ciljeva i postavljanja indikatora učinka, nije u skladu sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. Što znači, da pojedini indikatori učinka nijesu relevantni za mjerenje napretka u dostizanju ciljeva, a u nekim

slučajevima imaju karakter aktivnosti, odnosno većina indikatora ne pokazuje efekte promjena koje su nastupile usled preduzetih aktivnosti i koje mogu biti vidljive na srednji ili duži rok. Tako da indikatori iz programa ne mogu pružiti kvalitetnu sliku o promjenama koje su nastupile kao posledica njegovog sprovođenja.

Pored svega navedenog, na sprovođenje Programa alternativnog rješavanja sporova značajno je uticala pandemija Covid-19, odnosno restriktivne mjere usled kojih je bilo otežano, ponekad i u potpunosti onemogućeno sprovođenje onih aktivnosti koje su uključivale okupljanja većeg broja osoba i njihovu fizičku interakciju. U određenoj mjeri, na sprovođenje je uticao i štrajk advokata tokom 2021. godine, s obzirom da su bili jedna od ciljnih grupa Programa, ali bez nekih većih negativnih konsekvenci. Pored pandemije, bitan ograničavajući faktor sprovođenja Programa je bilo i ograničeno finansiranje Centra iz budžeta Crne Gore koje je onemogućavalo realizaciju aktivnosti iz zakonske nadležnosti Centra.

V OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA

Za realizaciju Programom predviđenih aktivnosti planirano je da će biti utrošeno ukupno 478.080,00€. Od planiranog iznosa **456.080,00€** u 2019. godini utrošeno je **104.491,016€**, u 2020. godini za realizaciju aktivnosti planirano **308,040,00€**, od toga je utrošeno **62.078,00€**, dok je u 2021.godini bilo planirano **265.095,30€**, a utrošeno je **246.095,30€**, što znači da je u trogodišnjem periodu ukupno utrošeno **411.664,316€**.

Centar za alternativno rješavanje sporova ne raspolaže podacima o utrošenim donatorskim sredstvima, jer im isti nijesu dostupni. Naime, Centar za posredovanje, odnosno Centar za alternativno rješavanje sporova je, kao nosilac pretežnog broja aktivnosti, određeni dio planiranih aktivnosti realizovao i uz podršku međunarodnih partnera- Kancelarije Savjeta Evrope u Crnoj Gori, Ambasade SAD u Podgorici, Njemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju, Evropske banke za obnovu i razvoj preko Međunarodna organizacija za razvoj prava (IDLO), kao i uz podršku Centra za obuku u sudstvu i Državnom tužilaštvu, što je u konačnom doprinijelo utrošku znatno manjeg iznosa sredstava od planiranog.

VI PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKA

- Izraditi novi Program razvoja alternativnog rješavanja sporova 2022-20224, kojom bi se utvrdili strateški ciljevi i ključne mjere radi daljnjeg unapređenja primjene medijacije i drugih metoda alternativnog rješavanja sporova.
- Izraditi Analizu o dosadašnjoj primjeni Zakona o ARS-u.
- Izraditi Komentar Zakona o ARS-u i Analize primjene Zakona o ARS, ZPP-a i Porodičnog zakona, u dijelu koji se odnosi na ARS radi ujednačavanja prakse u primjeni pomenutih propisa.
- Promovisati primjenu novog načina alternativnog rešavanja sporova-rane neutralne ocjene spora i medijacije, posebno u privrednim sporovima.
- Izraditi Programa naprednih obuka za medijatore po modulima
- Evaulirati rad medijator kroz primjenu svih alata iz Metodologije i procedura za evaluaciju rada medijatora.
- Izraditi Uporedno-pravnu analizu primjene medijacije u upravnim stvarima

- Popunjavati nepopunjena radna mjesta iz akta o sistematizaciji Centra.
- Obezjediti veća finansijska sredstva za rad Centra za ARS i realizaciju svih aktivnosti iz nadležnosti Centra, posebno informisanje javnosti i edukaciju medijatora i evaluatora spora.
- Izraditi Funkcionalnu analizu Centra za ARS.
- Uvesti edukativne sadržaje o medijaciji i drugim alternativnim načinima rješavanja sporova na pravnim fakultetima univerziteta u Crnoj Gori.
- Uvesti edukativne sadržaje o medijaciji u osnovnim i srednjim školama
- Nastaviti kontinuiranu saradnju sa međunarodnim partnerima